

नेपाल राजपत्र

भाग ३

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

खण्ड २१] काठमाडौं, वैशाख १३ गते २०२८ साल [संख्या २

श्री ५ को सरकार

भूमिसुधार मन्त्रालय

श्री ५ को सरकारले बनाएको निम्न लेखिएबमोजिमको भूमिसम्बन्धी (सातौं संशोधन) नियमहरू २०२७ सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

भूमिसम्बन्धी (सातौं संशोधन) नियमहरू २०२७

भूमिसम्बन्धी नियमहरू २०२१ (यसपछि “मूल नियमावली” भनिएको) लाई संशोधन गर्ने वाञ्छनीय भएकोले भूमिसम्बन्धी ऐन २०२१ को दफा ६१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:- (१) यी नियमहरूको नाम “भूमिसम्बन्धी (सातौं संशोधन) नियमहरू २०२७” रहेको छ ।

(२) यी नियमहरू तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछन् ।

२. मूल नियमावलीको नियम १७ मा थप:- मूल नियमावलीको नियम १७ को उपनियम

(२) पछि देहायको उपनियम (३) थपिएको छ:-

आधिकारिकता मुद्रा पूर्वभाषा (१) प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) तराई र भित्री मधेशको जग्गाको सम्बन्धमा फागुन मसान्तसम्म ।

(ख) काठमाडौं उपत्यका र पहाडको जग्गाको सम्बन्धमा माघ मसान्तसम्म ।

(४) कुनै साल जग्गा कमाउने व्यक्तिको काबुभन्दा बाहिरको परिस्थिति परी जग्गामा बाली लगाउन नसकेमा वा बिलकुल उब्जनी नभएमा वा उब्जनी भए तापनि बाली नष्ट भएमा सो जग्गा कमाउने व्यक्तिले यथासंभव चाँडो त्यसको सूचना समितिलाई दिनु पर्छ र समितिले जाँची बुझी साँचो ठहर्‍याएमा सम्बन्धित भूमिसुधार अधिकारीको निकासालेई सो सालको उपनियम (१) र (२) बमोजिम जम्मा गर्नुपर्ने बचत सम्बन्धित मोही र जग्गाधनीलाई जम्मा गर्नु नपर्ने गरी छुट् दिन सक्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम बचत बुझाउन छुट पाएका व्यक्तिबाहेक उपनियम (३) बमोजिम म्यादभित्र बचत नबुझाउने व्यक्तिहरूको नामावली बचत बुझाउने म्याद नाघेको १५ दिनभित्र समितिले भूमिसुधार अधिकारीछेउ पेश गर्नुपर्छ ।

६. मूल नियमावलीको नियम २६ क. मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम २६ क. को सट्टा देहायको २६ क. राखिएको छ:-

२६. क. अनिवार्य बचत तथा कृषि ऋणलाई नगदीमा परिणत गर्ने:- (१) ऐनको दफा ४१ को उपदफा (२) र दफा ४६ (क) को प्रयोजनको लागि समितिमा श्री ५ को सरकारबाट गठित जिल्ला मोल निर्धारण समिति तोकिएको छ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम जिल्ला मोल निर्धारण समितिले जिन्सी बचतलाई श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृत गरिएको भाउमा मोल निर्धारण गर्नेछ । मोल निर्धारण गर्दा सो सालको बाली कटानी भडानी हुँदाको स्थानीय प्रचलन दरलाई आधार मानी निर्धारण गर्नेछ र यसरी मोल निर्धारण गर्दा सम्बन्धित जिल्लाको क्षेत्र वा पञ्चायत छुट्याई मोल निर्धारण गर्ने पनि सकिनेछ ।

७. मूल नियमावलीमा नियम २६ ख. थप:- मूल नियमावलीको नियम २६. क. पछि देहायको नियम २६. ख. थपिएको छ:-

२६. ख. जिन्सी ऋण दिने र बढी जिन्सी मौज्जात बिक्री गर्ने:- (१) नियम २६. क. को उपनियम (२) अन्तर्गत मोल निर्धारण भएपछि सो दर भाउमा नघटाई समितिले ऋण दिनुपर्छ र बढी जिन्सी मौज्जात बिक्री गर्दा सो भाउमा बढाबढ गराई हुनआएको दर भाउमा बिक्री गर्न सक्नेछ । यस नियमको प्रयोजनको लागि वर्षको एक पटक मोल निर्धारण गरिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम जिन्सी मौज्जात बढाबढ गर्दा निर्धारित भाउमा बिक्री हुन नसकेमा श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार गर्नुपर्छ ।

आधिकारिकता मन्त्रालय विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

८. मूल नियमावलीको नियम २७ मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम २७ को सट्टा देहायको नियम २७ राखिएको छ:-

२७. बचतको रसिद दिने:- (१) ऐनको दफा ४० बमोजिम प्रत्येक जग्गावाला वा मोहीबाट समितिमा जम्मा हुनआएको रकमको अनुसूची १० मा तोकिएको ढाँचाबमोजिमको प्रमाणपत्र वा अनुसूची १० मा तोकिएको ढाँचाबमोजिमको रसिद दिनुपर्छ । त्यस्तो रसिदमा क्रमसंख्या राखी ३ प्रति बनाई एक प्रति बचत कर्तालाई दिनुपर्छ र दोस्रो प्रति भूमिसुधार अधिकारीकहाँ पठाउनुपर्छ र तेस्रो प्रति आफूकहाँ राख्नुपर्छ । त्यस्तो रसिदमा समितिकातर्फबाट सो समितिको अध्यक्षले वा निजको अनुपस्थितिमा समितिले तोकेको एक जना सदस्यले सहीछाप गरेको हुनुपर्छ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम प्रमाणपत्र दिइएकोमा बुझाउन ल्याएको बचत रकम सो प्रमाणपत्रमा चढाई ग्राम समितिकातर्फबाट समितिको अध्यक्ष वा निजको अनुपस्थितिमा समितिले तोकेको एक जना सदस्यले र सो कामको लागि तोकिएको कर्मचारी भए निजले समेत सहीछाप गरेको हुनुपर्छ ।

९. मूल नियमावलीको नियम २८ मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम २८ को सट्टा देहायको नियम २८ राखिएको छ:-

२८. बचत रकमको जिम्मा:- (१) समितिले उठाएको नगदी र जिन्सी बचत रकमको छुट्टा छुट्टै हिसाब समितिले दुरुस्त राख्नेछ ।

(२) मसलन्दको लागि असूल भएको बचत रकमको नगदीको $\frac{1}{2}$ प्रतिशत छुट्याई र ऋण वितरण गर्ने समयमा नगदी रु. ५००।- मौज्दात बाँकी राखी बढी रकम ७ दिनभित्र भूमिसुधार बचत संस्थानको खातामा वा सम्बन्धित भूमिसुधार कार्यालयमा जम्मा गर्नुपर्छ ।

तर समितिले यो उपनियमबमोजिम राख्न सक्ने मौज्दातको रकमलाई लामो अवधिसम्म निष्क्रिय रहने गरी राख्नु हुँदैन ।

(३) समितिले उठाएको बचतको रकम दुरुपयोग वा हिनामिना भएमा समितिका सबै सदस्यहरू सामूहिक र व्यक्तिगत रूपले जवाफदेही हुनेछन् र त्यस्तो हिनामिना भएको रकम सरकारी बाँकी सरह असूल उपर गरिनेछ ।

१०. मूल नियमावलीको नियम २८. क. मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम २८. क. को सट्टा देहायको नियम २८. क. राखिएको छ:-

२८. क. ग्राम समिति तथा नगर समितिको गठन:- (१) प्रत्येक स्थानीय नगर पञ्चायत र गाउँ पञ्चायतमा भूमिसुधार अधिकारीले क्रमशः नगर समिति र ग्राम समिति गठन गर्नेछ ।

आधिकारिकता ^३मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम गठित समितिमा स्थानीय पञ्चायतका प्रधानपञ्च र उप-प्रधानपञ्च वा निजहरूको काम सहाएने व्यक्तिहरू अध्यक्ष र उपाध्यक्ष रहनेछन् ।

(३) स्थानीय पञ्चायतका सबै वडाका निर्वाचित सदस्यहरू समितिका सदस्य मनोनीत हुनेछन् ।

(४) स्वीकृत नीति र कार्यक्रमको अधिनमा रही समितिको काममा मद्दत गर्नु भूमिसुधार अधिकारीले एक जना कर्मचारी सदस्य सचिव हुने गरी खटाउन सक्नेछ ।

(५) "समिति" गठन नभएको स्थानीय पञ्चायतमा सो पञ्चायतभित्रका वडा समितिलाई आ-आफ्नो वडामा समिति सरहकै काम, कर्तव्य तथा अधिकार हुनेछ र वडा समितिका सदस्यहरूले समितिका सदस्यहरूले पाउने सरह नै पारिश्रमिक पाउनेछन् ।

११. मूल नियमावलीको नियम २८. ख. मा संशोधनः— मूल नियमावलीको नियम २८ ख. को सट्टा देहायको नियम २८. ख. राखिएको छ ।

२८. ख. समितिले ऋण लिन सक्नेः— समितिले आवश्यक परेमा बचत संस्थानसंग ऋण लिन सक्नेछ ।

१२. मूल नियमावलीको नियम २८. ग. मा संशोधनः— मूल नियमावलीको नियम २८. ग. को सट्टा देहायको नियम २८. ग. राखिएको छः—

२८. ग. समितिको संचालनः— (१) अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा समितिको बैठक बस्नेछ, त्यस्तो बैठकको गणपूरक संख्या अध्यक्ष समेत गरी कूल सदस्य संख्याको एक तिहाई हुनेछ । गणपूरक संख्या नपुगी बैठक हुन नसकेकोमा अध्यक्ष र सचिवको निर्णय अनुसार गरिनेछ ।

(२) समितिको बैठक बचत ऋण असुली र ऋण वितरण गर्ने समयभन्दा पहिले अनिवार्य रूपले र पछि आवश्यकतानुसार बस्नेछ ।

(३) ऋण दिन र असूल गर्ने समितिले ऐन नियमको अधीनमा रही आफ्नो कार्यक्रम बनाउनेछ ।

(४) भूमिसुधार अधिकारीले बैठक बसाल्ने निर्देशन दिएमा समितिको बैठक बस्नेछ ।

(५) समितिको कूल सदस्य संख्याको एक तिहाई सदस्यले लिखितरूपमा बैठकको माग गरेमा अध्यक्षले वा उपाध्यक्षले बैठक नबोलाएमा भूमिसुधार अधिकारीले आफैँ बैठक बोलाउने वा सदस्य सचिवलाई बैठक बोलाउन आदेश दिन सक्नेछ ।

(६) समितिको अनुमति बिना वा मनासिव माफिकको कारण नभै लगातार ३ पटकसम्म बैठकमा अनुपस्थिति हुने अध्यक्ष, उपाध्यक्ष वा सदस्यले अनुपस्थितिको अवधिको लागि यी नियमहरूबमोजिमको पारिश्रमिक पाउने छैन ।

आधिकारिकता मूद्रा विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(४) समितिले उपनियम (१) बमोजिम दिएको ऋण र बचत संस्थानबाट प्राप्त रकमबाट वितरण भएको ऋण जुन उद्देश्य र कार्यको लागि दिइएको हो सोही उद्देश्य वा कार्यमा मात्र सो ऋणको प्रयोग गर्नु, गराउनु पर्नेछ ।

१५. मूल नियमावलीको नियम ३२, ३३, ३४, ३५ र ३६ मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम ३२, ३३, ३४, ३५ र ३६ मा रहेको ग्राम समिति वा नगर समिति भन्ने शब्दहरूको सट्टा "समिति" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

१६. मूल नियमावलीको नियम ३६ क. मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम ३६ क. को सट्टा देहायको नियम ३६ क. राखिएको:-

३६ क. ऋण असूल गर्ने:- (१) यी नियमहरू अन्तर्गत किसानलाई दिएको ऋण सो ऋण दिदाको शर्त अनुसार सो शर्तमा उल्लिखित अवधिभित्र असूल गर्नु पर्छ ।

तर सम्बन्धित बाली कटानी हुँदा कुन किसानले कुनै देवी कारणवश ऋण भुक्तानी गर्न नसक्ने अवस्था भएमा र जिल्ला भूमिसुधार अधिकारीले त्यस्तो कारण मुनासिव देखेमा त्यस्ता किसानलाई ऋण भुक्तानी गर्न आवश्यक थप म्याद निद सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम ऋण असूल गर्दा जिन्सीमा ब्याजको अतिरिक्त सयकडा ३ का दरले जति पनि असूल गरिनेछ ।

(३) लगानी भएको जिन्सी ऋण र त्यसको ब्याज असूल गर्दा जिन्सीमा नै असूल हुन नसक्ने भएमा जिन्सीको सट्टा निर्धारित दरमा नगदीमा असूल गर्न सकिनेछ ।

(४) लगानी भएको ऋण म्यादभित्र असूल हुन नसकेमा त्यस्तो ऋण दिने समितिले म्याद नाघेको ३५ दिनभित्र ऋण चुक्ता नगर्नेहरूको नामावली जिल्ला भूमिसुधार अधिकारीकहाँ पठाउनेछ र जिल्ला भूमिसुधार अधिकारीले त्यस्तो ऋण सरकारी बाँकी सरह असूल उपर गर्न सक्नेछ ।

(५) उपनियम (१), (२), (३) र (४) बमोजिम पूरा वा आंशिक ऋण असूल हुँदा त्यसको रसिद अनुसूची २० मा तोकिएबमोजिमको ढाँचामा दिनुपर्छ र प्रमाणपत्र पाएकोमा सो कुरा प्रमाणपत्रमा समेत जनार्ई दिनुपर्छ ।

१७. मूल नियमावलीको नियम ३८ मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम ३८ को सट्टा देहायको नियम ३८ राखिएको छ :-

३८. समितिका सदस्यहरूलाई पारिश्रमिक:- (१) कमिशन नपाउने गरी तोकिएको ऋण बाहेक समितिबाट लगानी भएको ऋणको ब्याजबाट प्राप्त भएको रकममध्ये समिति-को कोषको लागि १० प्रतिशत छुट्याई अनिवार्य बचत रकमको संरक्षण र संचालनको निमित्त आवश्यक मसलन्द र अरु आवश्यक काममा ५ प्रतिशत नबढाई खर्च गरी ३० प्रतिशत समितिका सदस्यले र नियम ३६ ग. बमोजिम हिसाब किताबको जिम्मेवारी लिने व्यक्ति समेतले सोही नियममा लेखिएबमोजिम पाउनेछन् ।

आधिकारिकता मुद्रा ~~पत्र~~ भागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(८)

नेपाल राजपत्र भाग ३

(२) उपनियम (१) बमोजिम पाउनेबाहेक समितिका सदस्यहरूले आफूले वर्षभरिमा सङ्कलन गरेको बचत रकमको १ प्रतिशतले हुन आउने रकम समेत पाउनेछन् ।

(३) समितिको कोषको लागि छुट्याइएको कमिशनको प्रतिशत समितिको कोषमा जम्मा गरिनेछ ।

१८. मूल नियमावलीमा नियम ३६ क., ३६ ख., ३६ ग., ३६ घ., र ३६ ङ. थपः— मूल नियमावलीको नियम ३६ पछि देहायका नियम ३६ क., ३६ ख., ३६ ग., ३६ घ., र ३६ ङ. थपिएका छन् ।

“३६ क. हिसाब किताबः— (१) समितिले आफ्नो कारोबारको लेखा जिल्ला भूमि-सुधार अधिकारीले दिएको निर्देशनबमोजिम ठीक दुरुस्त राख्नु पर्छ र भए गरेको कारो-बारको फाँटवारी जिल्ला भूमिसुधार अधिकारीछेउ पठाउनु पर्छ ।

(२) समितिले हिसाब किताब ठीक दुरुस्त राखे नराखेको तथा अरु काम ठीक दुरुस्तसंग गरे नगरेको जाँच गर्नको लागि जिल्ला भूमिसुधार अधिकारीले कर्मचारी खटाउन सक्नेछ ।

३६ ख. बर-बुझारथः— (१) समितिको अध्यक्ष वा सदस्य हेरफेर भएमा आफू जिम्मा-को नगदी जिन्सी हिसाब किताब र सो सम्बन्धी कागजात तुरुन्त हालवालालाई वा सो नभए समितिको सचिवलाई बर-बुझारथ गर्नुपर्छ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम बर-बुझारथ गरी दिएको एक प्रतिलिपि जानकारीको लागि जिल्ला भूमिसुधार कार्यालयमा पठाउनु पर्छ ।

३६ ग. हिसाब किताबको जिम्मेवारीः— समितिको हिसाब किताब ठीक दुरुस्त राख्ने सम्पूर्ण जिम्मेवारी सदस्य सचिव भएको समितिमा निजको हुनेछ र निज नभएको समिति-मा समितिको अध्यक्षको वा समितिले तोकेको व्यक्तिको हुनेछ । त्यस्तो हिसाब किताब राख्ने सदस्यले समितिका सदस्यहरूले सामूहिक रूपमा पाउने पारिश्रमिक रकममध्ये २५ प्रतिशत निजलाई दिई बाँकी रहेको अरु सदस्यहरूले दामासाहीले पाउनेछन् ।

३६ घ. बहुमुखी सहकारी संस्थाले गरेको काम गर्नेः— श्री ५ को सरकारले तोकिएमा नियम २८ क. को उप नियम (१) बमोजिम गठित समितिले श्री ५ को सरकारद्वारा निर्धारित रकमबाट बहुमुखी सहकारी संस्थाले गर्ने काम गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम कुनै समिति बहुमुखी सहकारी संस्थाको काम गर्ने गरी तोकिएमा सो संस्थाको हैसियतमा सो समितिको क्षेत्र अन्तर्गत पर्ने अरु समितिले नियम २६ बमोजिम बचत मात्र उठाउने गरी जिल्ला भूमिसुधार अधिकारीले निर्देशन दिन सक्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण ४२ गबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३६ ड. समितिको सदस्यहरूको पारिश्रमिक:- नियम ३६ घ. बमोजिम बहुमुखी सहकारी संस्थाको काम गर्ने समितिका सदस्यहरू र हिसाब किताबको जिम्मेवारी हुनेले कारोवारमा भएको खुद नाफामध्ये ३० प्रतिशत बचत संरक्षण कोषमा जम्मा गरी बाँकी ७० प्रतिशत वा नियम ३८ को उपनियम (१) बमोजिम हुने रकम, जुन बढी हुन्छ सो हिसाबले नियम ३६ ग. मा तोकिएबमोजिम पारिश्रमिक पाउनेछन् ।

१६. मूल नियमावलीको नियम ४५ मा सशोधन:- मूल नियमावलीको नियम ४५ को सट्टा देहायको नियम ४५ राखिएको छ:-

४५. अधिकारी, अदालत र समिति तोक्ने:- (१) ऐनको दफा ४० र दफा ६० को प्रयोजनको लागि समितिमा नियम २८ क. अन्तर्गत गठित समितिलाई तोकिएको छ ।

(२) ऐनको दफा ५८ को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि अधिकारीमा जिल्ला भूमिसुधार अधिकारीलाई र सोही दफाको उपदफा (३) को प्रयोजनको लागि अदालतमा अंचल अदालतलाई तोकिएको छ ।

२०. मूल नियमावलीको अनुसूचीमा सशोधन:- मूल नियमावलीको अनुसूची २० मा लेखिएको (नियम ३५ संग सम्बन्धित) भन्ने शब्दहरूको सट्टा (नियम ३६ क. को उपनियम (५) संग सम्बन्धित) भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

आज्ञाले-

रामबहादुर रावल
श्री ५ को सरकारको सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभाग प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनसूची-१० (क)

(नियम २७ को उपनियम (२); नियम ३४ र नियम ३६ क. को उपनियम ५ संग सम्बन्धित)

प्रमाणपत्र नं.

बचत कर्ताको नाउँ थर बत्तन

उमर...

बाबको नाउ

जिला

पञ्चायत ... ग्राम समिति

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

व्यक्तिगत श्रेस्ता

[illegible]

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(नियम २७ को उप-नियम (२) ; नियम ३४ र नियम ३६ क. को उप-नियम ५ संग सम्बन्धित)

सरकारी कार्यालयहरूलाई

सूचना

भूमिसुधारको आन्दोलन

प्रमाणपत्र राख्नेहरूले ध्यान दिनुपर्ने कुरा-

१. सरकारी रकम उठाउनु पर्नेबाट कसैले बचतको रतिद जमानत वा धरोटी राख्न आएमा सम्बन्धित प्रमाणपत्र समेत झिकाई बचत बुझाएको रकम ठीक बेटीक हेर्नुपर्छ ।
२. प्रमाणपत्रमा समेत कति रुपैयाँको बापत-को र कुन सालको बचत रकम धरोटी वा जमानत राखेको हो लेखी अड्डाको छापसमेत लगाउनुपर्छ ।
३. धरोटी राखेको बचत रसिद मात्र धरोटी दिने कार्यालयले राख्ने र प्रमाण सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै किर्ता दिनु पर्छ ।

समयमा नै आफूले बुझाउनु पर्ने बचत बुझाउनु होस् र अरुलाई पनि बुझाउन लगाउनु होस् । वडा समिति र ग्राम समितिबाट ऋण सञ्चालन संग तपाईंले प्राप्त गर्ने सक्नु हुनेछ । ग्राम समिति वा वडा समितिबाट ऋण लिएमा ध्यान धेरै तिर्नु पर्दैन, तपाईंको घर खेत बरबकी राख्नु पर्दैन ।

अञ्चल
जिल्ला
गाउँ पञ्चायत
वार्ड नं.
प्रमाणपत्र नं.

१. यो प्रमाणपत्र नव्यातिने नबिग्रिने गरी आफ्नो सम्पत्ति सम्झी हिराजतसंग राख्नु पर्दछ ।
२. प्रमाणपत्रमा झट्टाएको हर हिसाब ठीक छ छैन हेर्नु र अरुलाई पनि देखाउनु
३. प्रमाणपत्र हराएमा तुरुन्त लिखित सूचना भूमिसुधार अधिकारीलाई र वडा समिति, ग्राम समितिलाई दिनु पर्दछ ।

प्रमाणपत्र पञ्चायतको छाप

त्यसकारण ऋण लिनु होस् तपाईंको खेतमा उब्जनी बढाउन-
किन-- उबल मल किस ।
किन-- पानीपोत तिर्ने, सिंचाईको प्रबन्ध गर्ने
किन-- गोरु किस ।
किन-- बीउ किस ।
किन-- परिवारलाई खान दिन ।
किन-- बिरामी भएमा औषधि गर्ने ।
किन-- सन्तानको भविष्य राख्ने पार्ने ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ

सरकारी कार्यालयले
लगाउने ठाउँ
धरोटी

सरकारी कार्यालयले
लगाउने ठाउँ
धरोटी

सरकारी कार्यालयले
लगाउने ठाउँ
धरोटी

सरकारी कार्यालयले
लगाउने ठाउँ
धरोटी

(२)

नेपाल राजपत्र भाग ३

(३) ऐनको दफा १८ को उपदफा (३) को प्रयोजनको लागि अदालतमा अञ्चल अदालतलाई तोकिएको छ ।

३. मूल नियमावलीको नियम २० मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम २० को शीर्षक पछि "(१)" थपिएको छ ।

४. मूल नियमावलीको नियम २५ मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम २५ को सट्टा देहायको नियम २५ राखिएको छ:-

२५. अधिकारी तोक्ने:- ऐनको दफा २६ को उपदफा (१), दफा ३१ (क) र दफा ३८ को प्रयोजनको लागि अधिकारीमा जिल्ला भूमिसुधार अधिकारीलाई तोकिएको छ ।

५. मूल नियमावलीको नियम २६ मा संशोधन:- मूल नियमावलीको नियम २६ को सट्टा देहायको नियम २६ राखिएको छ:-

२६. अनिवार्य बचतको दर र सो जम्मा गर्ने म्याद:- (१) ऐनको दफा ४० बमोजिम अनिवार्य बचत जम्मा गर्नुपर्ने प्रत्येक जग्गावाला र मोहीले आफ्नो वा आफूले कमाएको जग्गाको मुख्य वार्षिक उब्जनी बालीको देहायबमोजिमको अनिवार्य बचत नियम २८ क. अन्तर्गत गठित नगर वा ग्राम समिति (यसपछि समिति भनिएको) मा जम्मा गर्नुपर्ने गरी तोकिएको छ-

क) प्रत्येक जग्गावालाले आफूले कमाएको जग्गाको बिगाहा १ को $\frac{१}{२}$ आधा मन र १ रोपनीको तीन मानाको दरले,

ख) प्रत्येक मोहीले सो हैसियतले कमाएको जग्गाको बिगाहा १ को ६ सेर र रोपनी १ को १ मानाको दरले,

ग) प्रत्येक जग्गावालाले अरुलाई कमाउन दिएको जग्गाको बिगाहा १ को १४ सेर र रोपनी १ को २ मानाको दरले ।

तर वार्षिक उब्जनीको आधाभन्दा कम कूत लिने चलन भएको क्षेत्रमा भने प्रत्येक मोहीले सो हैसियतले कमाएको जग्गाको बिगाहा १ को १४ सेर र रोपनी १ को २ मानाको दरले, प्रत्येक जग्गावालाले अरुलाई कमाउन दिएको जग्गाको बिगाहा १ को ६ सेर र रोपनी १ को १ मानाको दरले अनिवार्य बचत जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(२) खाद्यान्नबाहेक अरु नगदी बाली लागेको जग्गाको हकमा उपनियम (१) मा उल्लेख गरिएबमोजिम श्री ५ को सरकारले निर्धारण गरेको जिन्सी बराबरको नगदीमा अनिवार्य बचत जम्मा गर्नुपर्छ ।

(३) प्रत्येक बचतकतलि प्रति वर्षको उपनियम (१) र (२) मा लेखिएबमोजिमको बचत देहायबमोजिमको जग्गाको सम्बन्धमा देहायबमोजिमको समयभित्र बुझाइसक्नु पर्छ ।

आधिकारिकता विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(७) बचतको हितामिता ऋणको दुरुपयोग तथा नियम र कार्यक्रमको प्रतिकूल व्यवहार गरेमा सो गर्ने अध्यक्ष, उपाध्यक्ष तथा सदस्यको सट्टा भूमिसुधार अधिकारीले अर्को पदाधिकारी वा सदस्य मनोनीत गर्न सक्नेछ ।

(८) उपनियम (५) बमोजिम अध्यक्ष, उपाध्यक्ष वा सदस्यहरू अनुपस्थिति भएको विवरण सम्बन्धित समितिले यथाशीघ्र भूमिसुधार कार्यालयमा पठाउनु पर्छ र कारण मनासिव नभएको निर्णय भूमिसुधार अधिकारीले गर्नेछ ।

(९) समितिले आफ्नो कार्यविधि आफैं तोक्न सक्नेछ ।

१३. मूल नियमावलीको नियम २६ मा संशोधनः— मूल नियमावलीको नियम २६ मा लेखिएको

ग्राम समिति भन्ने शब्दहरूको सट्टा "समिति" भन्ने शब्द राखिएको छ ।

१४. मूल नियमावलीको नियम ३४ मा संशोधनः— नियमावलीको नियम ३४ को सट्टा देहायको

नियम ३४ राखिएको छः—

३४. ऋण दिने प्रयोजनः— (१) यी नियमहरू अन्तर्गत समितिले आफ्नो क्षेत्रभित्रका बचत बुझाउन किसानलाई देहायको कुनै प्रयोजनको लागि ऋण दिनेछ । त्यस्ता किसानले प्रमाणपत्र पाएको रहेछ भने सो लिएको ऋण रकम प्रमाणपत्रमा जनाई दिनुपर्छ ।

(क) बीउ लगाउन

(ख) खान

(ग) खेतालालाई ज्याला दिन

(घ) मल तथा कृषि औजार किन्न

(ङ) मालपोत वा पानी पोत तिर्न

(च) गोरू किन्न वा भाडामा लिन

(छ) बिरामी भएको अवस्थामा साधारण उपचारको लागि

(ज) बिहावारीको निमित्त (रु. १५०१— सम्म)

(झ) काज क्रियाको निमित्त (रु. ५०१— सम्म)

(ञ) सिचाईको निमित्त, बाँध, पैत, कुलो बनाउन, इनार, पोखरी खनन, मरमत गर्न वा पाइप वा पावर मिशिन किन्न

(ट) ट्र्याक्टर किन्न वा भाडामा लिन

(ठ) कृषि विकासको लागि कृषिसंग सम्बन्धित उद्योग खोल्न वा व्यवस्था गर्न

(ड) आफू मोही भै कमाएको जमीन खरीद गर्न

(२) काबु बाहिरको कारणले ऋण तिर्न नसकेकोमा बाहेक लिएको ऋण नतिर्ने व्यक्तिलाई ऋण चुक्ता नगरेसम्म पुनः थप ऋण दिइने छैन ।

(३) साधारणतः मल, बीउ, औजार, गोरू, कीटाणु नाशक औषधिको कामका लागि बाहेक अरु कामको लागि जम्मा गरेको बचतभन्दा बढी बिना धितो ऋण दिइने छैन ।

आधिकारिकता मुद्रा विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।